

Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας για την επιστημονική πρόοδο (Μιλτιάδης Βάντσος, Αν. Καθηγητής ΑΠΘ)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=160846>]

Οι βασικές θέσεις της Συνόδου

Οι βασικές θέσεις της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

α. Θετική αξιολόγηση της επιστημονικής προόδου

Η Σύνοδος επισημαίνει την εντυπωσιακή πρόοδο των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας, η οποία επιφέρει ριζικές αλλαγές στη ζωή του ανθρώπου. Η επιστημονική πρόοδος καθοράται κατ' αρχήν θετικά και επιδοκιμάζεται, άλλωστε το χάρισμα των επιστημόνων να ανακαλύπτουν άγνωστες πτυχές της θείας δημιουργίας αποτελεί δωρεά του Θεού. Όπως επισημαίνεται, *«η Ορθόδοξος Εκκλησία αποφεύγει την κηδεμονία τής επιστημονικής αναζητήσεως και δεν λαμβάνει θέση πάνω σε κάθε επιστημονικό ερώτημα»*[6]. Ωστόσο η Σύνοδος δεν διστάζει να χαρακτηρίσει ως *«σημαντικές ευεργεσίες»* πολλές από τις ριζικές αλλαγές που επιφέρει στη ζωή η ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας και ως τέτοιες κατονομάζονται η διευκόλυνση του καθημερινού βίου, η αντιμετώπιση σοβαρών ασθενειών, η ευχερέστερη επικοινωνία των ανθρώπων και η έρευνα του διαστήματος[7].

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις βιοεπιστήμες και στη συνδεδεμένη με αυτές βιοτεχνολογία[8], ορισμένα από τα επιτεύγματα των οποίων αξιολογούνται ως ευεργεσίες, ενώ άλλα ως απορριπτέα[9]. Είναι αξιοσημείωτη, κατά την προσωπική μας άποψη, η θετική αξιολόγηση της Εκκλησίας για πολλά από τα σύγχρονα επιστημονικά επιτεύγματα και γενναίος ο χαρακτηρισμός τους ως ευεργεσίες. Καθώς αυτά εντάσσονται συνήθως πολύ γρήγορα στην καθημερινή ζωή, θεωρούνται σύντομα ως αυτονόητα και δεδομένα, οφείλονται όμως στην πρόοδο

των θετικών επιστημών και αυτό δεν πρέπει να παραγνωρίζεται. Κατά ανάλογο τρόπο χάρη στην πρόοδο της ιατρικής επιστήμης θεραπεύονται σήμερα πολλές ασθένειες, που παλαιότερα ήταν ανίατες, και βελτιώνεται διαρκώς η υγεία και κατά συνέπεια η ποιότητα ζωής του ανθρώπου.

β. Επισήμανση των αρνητικών επιπτώσεων της επιστημονικής προόδου

Δεν είναι πάντως όλες οι αλλαγές που επιφέρει η επιστημονική πρόοδος ευεργετικές, καθώς η Σύνοδος διαπιστώνει και πολλές αρνητικές και ανησυχητικές επιπτώσεις. Ως τέτοιες κατονομάζονται η χειραγώγηση της ελευθερίας, η σταδιακή απώλεια πολύτιμων παραδόσεων, η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και η αμφισβήτηση των ηθικών αξιών[10]. Επίσης, διατυπώνεται έντονη ανησυχία για την ανεξέλεγκτη χρήση της βιοτεχνολογίας σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου, δηλ. στην αρχή, τη διάρκεια και το τέλος της, με συνέπεια να τίθεται σε κίνδυνο η αυθεντική πληρότητά της. Η ανησυχία που εκφράζεται δεν είναι κατά την προσωπική μας άποψη υπερβολική, καθώς, όπως εύστοχα επισημαίνεται, *«ο άνθρωπος πειραματίζεται εντονώτερον με τήν ιδίαν του φύσιν κατά ακραίον και επικίνδυνον τρόπο»*[11]. Η επιστημονική έρευνα δεν στρέφεται λοιπόν μόνο στην πρόληψη και αντιμετώπιση των ασθενειών η γενικότερα στη βελτίωση της υγείας. Πειραματίζεται με τη φαρμακευτική και γενετική ενίσχυση των ανθρωπίνων ικανοτήτων και αποσκοπεί στη βελτίωση της ίδιας της ανθρώπινης φύσης. Στη συνάφεια αυτή γίνεται ήδη διάλογος για τον μετάνθρωπο (posthuman), ένα δηλ. εξελιγμένο άνθρωπο, ο οποίος χάρη στην πρόοδο της γενετικής και της τεχνολογίας σύντομα θα υπερβεί τα όρια της ανθρώπινης φύσης και θα καταστεί υπέρτερος του σημερινού ανθρώπου. Ανεξαρτήτως πάντως των εκτιμήσεων για τη μελλοντική πορεία της έρευνας και τα πιθανά επιτεύγματά της, ο πειραματισμός στην ανθρώπινη φύση ενέχει σήμερα κινδύνους για τον άνθρωπο, τους οποίους η Σύνοδος διατυπώνει ως εξής: *«Κινδυνεύει (ενν. ο άνθρωπος) να μετατραπεί εις μίαν βιολογικήν μηχανήν, εις μίαν απρόσωπον κοινωνικὴν μονάδα ἢ εις μίαν συσκευὴν ελεγχομένης σκέψεως»*[12].

[Συνεχίζεται]

[6] *Μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, παράγρ. 7.

[7] Ο.π.

[8] Με τον όρο «βιοεπιστήμες» χαρακτηρίζονται οι επιστήμες που μελετούν το φαινόμενο της ζωής, ενώ ο όρος «βιοτεχνολογία» αναφέρεται στη χρήση ζωντανών οργανισμών ή παραγώγων τους από τις βιολογικές επιστήμες και την τεχνολογία με σκοπό τη βελτίωση της ζωής του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

Ashish Swarup Verma (μ.α.), «*Biotechnology in the Realm of History*», σε: *Journal of Pharmacy & Bioallied Sciences* 3,3 (2011) 321-323. Βλ. επίσης Αποστόλου Νικολαΐδη, *Από τη Γένεση στη Γενετική. Εγχειρίδιο Βιοηθικής*, Αθήνα 2006, σ. 33.

[9] *Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον*, παράγρ. ΣΤ12.

[10] *Μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, παράγρ. 7.

[11] *Εγκύκλιος της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, παράγρ. 12.

[12] Ο.π.